

INDIVIDUALIZACIJA NASTAVE OBZIROM NA ODGOJNO- OBRAZOVNE POTREBE UČENIKA

Mr.sc.Đana Baftiri, prof.defektolog

Tamara Štimac, prof.defektolog

Natprosječnog znanja, **hiperaktivan**, učenik s psihičkim poremećajem

Izuzetno vrijedan, zainteresiran, miran, tih

Prosječnog znanja, izražena adolescentna kriza, promjenjivo ponašanje, **hiperaktivnost**

Niska razina znanja, promjenjivog interesa, izrazito verbalno agresivna

Niska razina znanja, potrebna stalna pomoć, trudi se, teškoće pisanja čitanja

Zadovoljavajućeg znanja, izrazito **hiperaktivan**-fizički i verbalno, učenik s psihičkim poremećajem

Niska razina znanja, potrebno joj je puno vremena i vođenje, teškoće pisanja, čitanja

Prosječnog znanja, **hiperaktivna**, emocionalno nestabilna

Prosječnog znanja, odbija rad, "facebook ovisnik", učenica s psihičkim poremećajem

Prosječnog znanja, želi učiti, oštećenje vida

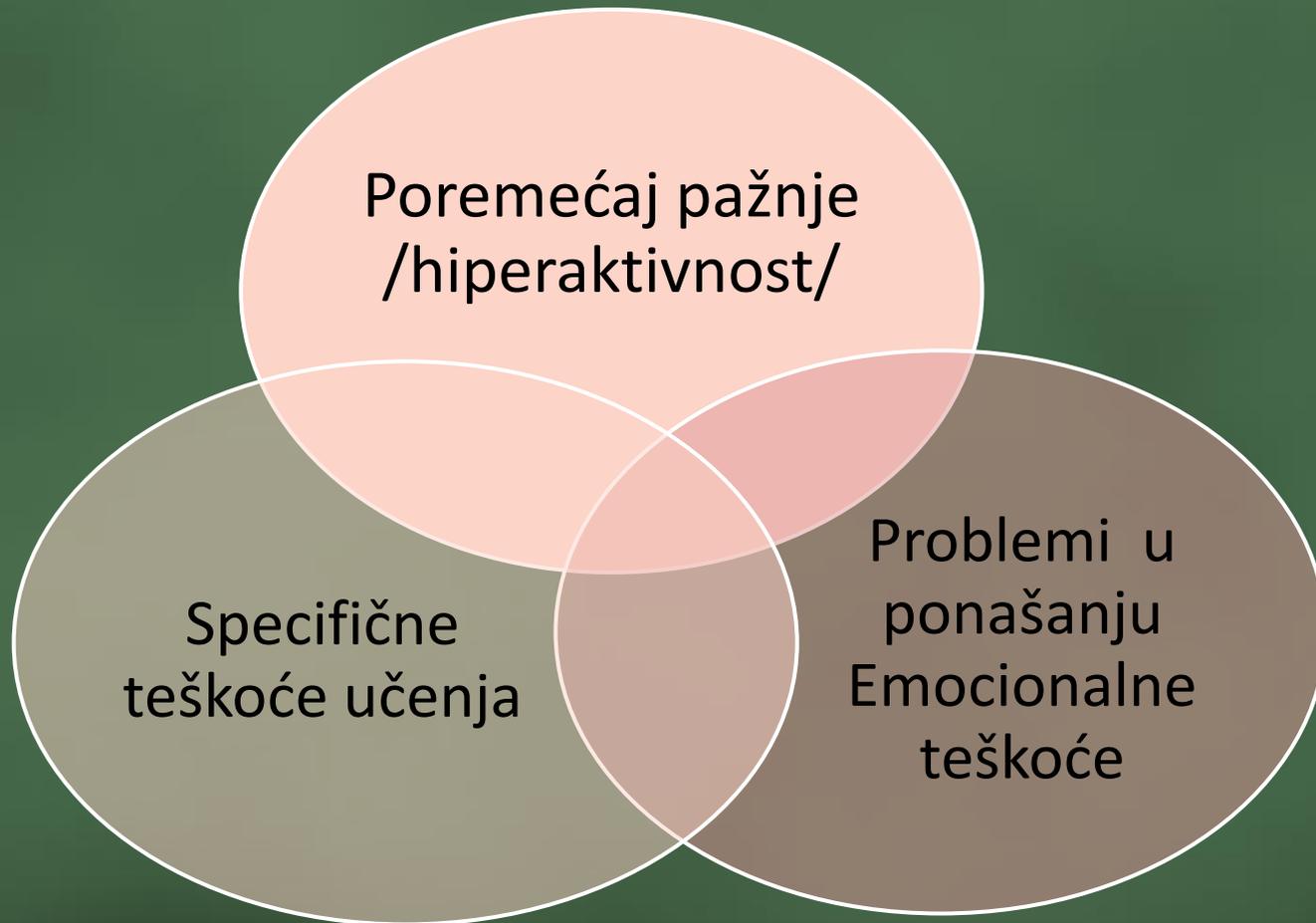
Hiperaktivan, bez interesa, puno priča, ometa ostale, teškoće čitanja, pisanja

Niža razina znanja, potrebno vođenje u radu, izražene emocionalne teškoće, **hiperaktivnost**

• SKUPINE UČENIKA

Vrsta i stupanj
teškoće u razvoju

Nedostatna
motivacija

Nisko
samopouzdanje

Zašto učenici s
teškoćama u razvoju
trebaju prilagodbe u
radu?

Emocionalne
poteškoće

Socijalna
nezrelost

Prilagodbe
pomažu svim
učenicima u
razredu

Primjer iz prakse

Dostupna dokumentacija i izvori informacija :

- Učenik Š.Z. je OŠ završio po redovnom nastavnom programu uz primjenu individualiziranih postupaka i pomoć defektolog, a zbog kombiniranog tipa ADHD poremećaja (deficit pažnje / hiperaktivni poremećaj). Pedagoškim zapažanjima iz osnovne škole i razgovorom sa stručnim suradnicima iz OŠ i roditeljima učenika uz dostupnu dokumentaciju naglašena je važnost primjene individualiziranog pristupa i nadalje tijekom srednjeg školovanja.

Opis funkcioniranja učenika u razredu

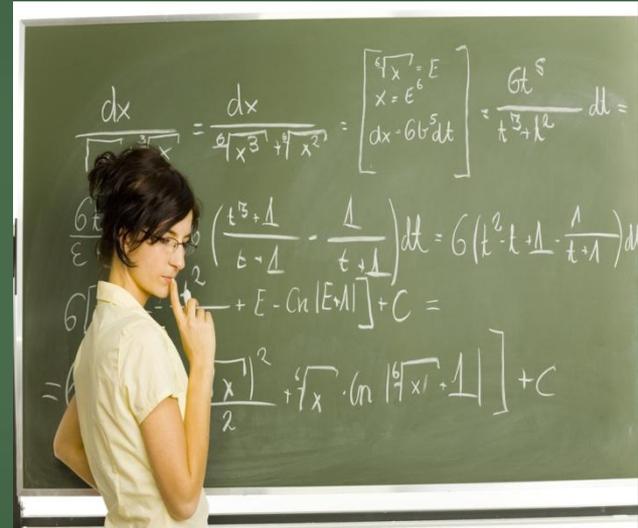
- Intelektualne sposobnosti su iznadprosječno razvijene, posebno neverbalno rasuđivanje koje je superiorno za dob
- Poteškoće ADHD-a utječu na smanjenje kognitivne efikasnosti u školskom radu, kao i smanjenu mogućnost kontrole ponašanja
- Navedene teškoće otežavaju praćenje nastave i kontrolu ponašanja, stoga je neophodno pridržavati se postupaka individualizacije i u odnosu na usvajanje nastavnih sadržaja, provjeru znanja i cjelokupno ponašanje u razrednom odjelu.

• Preporuke za individualizirani pristup

- Omogućiti usmeno odgovaranje prema dogovoru
- Ako piše pismenu provjeru znanja potrebno je smanjiti broj zadataka (ne odnosi se na prilagodbu sadržaja)
- U pismenim provjerama dati prednost pitanjima na zaokruživanje (manje pisanja)
- Uvažiti teškoće kod prepisivanja, odnosno situacija kada se pažnja istovremeno dijeli na više zadataka, ali dogovoriti način da mu se osigura materijal za učenje
- Tolerirati nemir u klupi, zadovoljiti potrebu za kretanjem
- Hvaliti trud i poželjno ponašanje, a izbjegavati kritiziranje
- Ne ocjenjivati urednost rukopisa pogreške pri pisanju samo podvući.

Prilagodbe vezane uz loš rukopis

- Često prisutno kod učenika s smetnjama u učenju i ADHD-om
- Ocjenjivati sadržaj, a ne rukopis
- Težište na ispitivanju učenika više usmenim putem
- Ne zamarati učenika suvišnim prepisivanjem
- Unaprijed pripremiti materijale po kojima će učenik moći učiti
- Imati na umu kako učenici ne mogu učiti iz svojih bilješki

Prilagodbe vezane uz teškoće u usvajanju uputa

- Privući pažnju pri zadavanju uputa
- Upute zadavati jednu po jednu
- Predvidjeti dulji vremenski period za usvajanje nekih tema
- Tiho ponoviti upute tijekom izvršenja zadatka
- Tražiti od učenika da ponovi upute
- Provjeravati je li učenik razumio sadržaj, pojmove i definicije te dati mu dodatna objašnjenja

Treba imati na umu

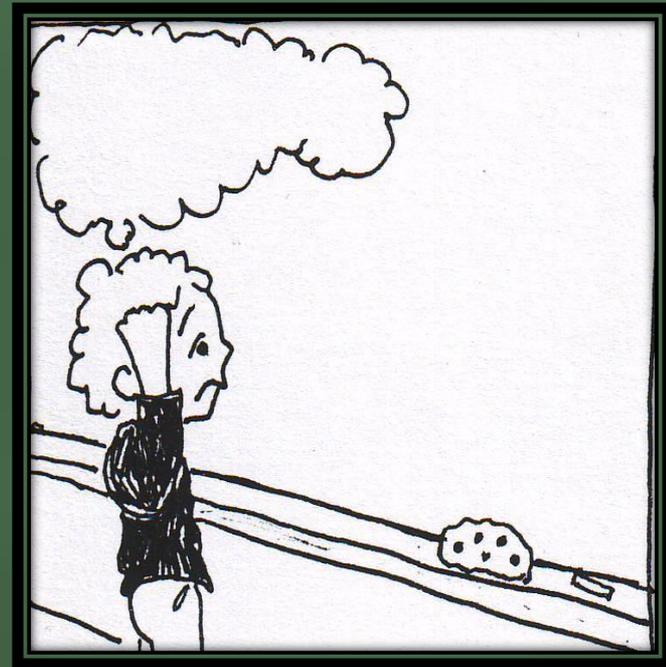
- Teškoće s pitanjima višestrukog izbora i duljim ulomcima teksta- učenik treba više vremena za čitanje
- Loše pamćenje; brzo uči, ali brzo zaboravlja
- Loše mehaničko pamćenje
- Teškoće pri slijeđenju i pamćenju usmenih uputa

Obratiti pozornost

- ➔ izbjegavanje čitanja naglas
- ➔ individualizirana nastava
- ➔ pozitivno usmjerena očekivanja
- ➔ češće praćenje procjenom uspješnosti
- ➔ olakšati usvajanje gradiva

Dobri i loši dani

- Ima “loše” i “dobre” dane
- Ima loše i dobre periode
- U lošim danima ga je teško podučavati
- U lošijim danima ga je teže usmjeravati
- Osjetljiv je na promjene meteoroloških prilika

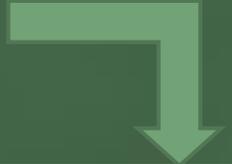
Teškoće učenika u nastavi stručnih predmeta i praktične nastave

Specifičnosti nastavnog predmeta- treba imati na umu

Učenik s teškoćama u razvoju

Kakvu prilagodbu treba učenik ?

Kakvu pomoć i podršku trebaju nastavnici?

PRILAGODBE U RADU

- ✿ Prilagodbe nastavnih sadržaja
- ✿ Prezentacija nastavnih sadržaja
- ✿ Opsega i težine zadatka
- ✿ Vremena
- ✿ Stupnja pomoći
- ✿ Prostorne
- ✿ Provjere znanja

PRILAGODBE U RADU IMAJU UČINAK I NA OSTALE UČENIKE

PRILAGODBE NASTAVNIH SADRŽAJA

DA

NE

U KOJOJ MJERI ?

**Ovisno o
specifičnostima
učenika i
obrazovnim
potrebama**

PRILAGODBE U PREZENTACIJI SADRŽAJA

Koristiti i izmjenjivati raznolike metode rada, sredstva i pomagala:

AUDITIVNE

- Snimke tekstova, odlomaka , cijelih lekcija (strani jezik)
- Jačina glasa
- Naglašavanje važnosti pojedinih dijelova
- Čitanje zadataka naglas, objasniti nepoznate pojmove

VIZUALNE

- Filmovi, slike, crteži, poster, grafikoni, tablice, prezentacije
- Pisati uvećanim slovima, potcrtavati, bojama isticati bitno, koristiti krede u boji, markere
- Mentalne mape
- Kartice za pojašnjenje pojmova
- Nastavni listići (izbjegavati diktiranje)

KAD GOD JE TO MOGUĆE KORISTITI :

- ✿ konkretan materijal, predmete, modele
- ✿ realne situacije
- ✿ povezivanje sa svakodnevnim životom i aktualnim zbivanjima
- ✿ povezivanje s iskustvima učenika
- ✿ “upozoravajuće geste”

PRILAGODBE OPSEGA I TEŽINE ZADATAKA

- ✿ **Smanjiti** broj zadataka, teksta, definicija, pojmova
- ✿ Sažeti predviđene tekstove (npr.obraditi dijelove lektire)
- ✿ Prezimirati samo **ključne, bitne** pojmove
- ✿ **Podijeliti** zadatak na više manjih cijelina
- ✿ **Rasporediti** zadatke po težini (**lakši-teži-lakši**)
- ✿ **Ponuditi** nekoliko odgovora
- ✿ Rješavanje zadataka **nadopunjavanjem**
- ✿ Ostaviti **dovoljno prostora** za pisanje odgovora te označiti mjesto za odgovor (npr.crtama)
- ✿ **Izbjegavati** zadatke tipa “opiši,zaključite...”
- ✿ Omogućiti **korištenje pomagala**(kalkulator, rječnik, udžbenik...)
- ✿ **Zamijeniti** teže riječi “lakšim” (npr.regenerirati –obnoviti)

VREMENSKO PRILAGOĐAVANJE

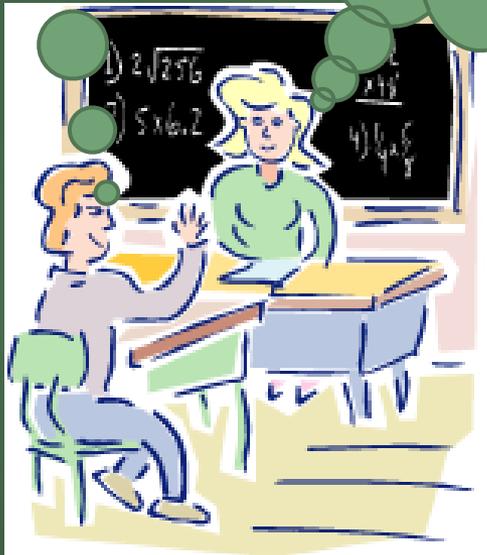
- ✿ Omogućiti više vremena za rješavanje zadataka
- ✿ Više vremena za razgovor i uvođenje novih pojmova
- ✿ Češće podsjećati na vrijeme koje im je na raspolaganju za rješavanje zadataka

PROSTORNE PRILAGODBE

Zašto uvijek
baš ja
moram
sjediti u
prvoj klupi?

Izvoli, pitaj
Matej !

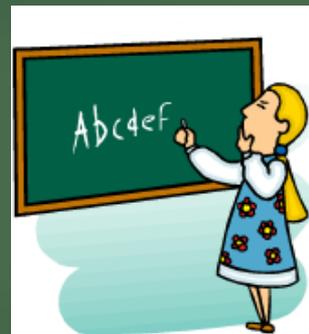
- ✿ Omogućiti učeniku da sjedi blizu nastavnika (“bolji nadzor”)
- ✿ Učenik sjedi uz učenika koji je “pozitivan model”
- ✿ Raspored klupa koji nastavniku omogućava kretanje po učionici

PRILAGODBA STUPNJA SUDJELOVANJA I POMOĆI

- ✿ Omogućiti uključivanje u sve aktivnosti ovisno o posebnostima i potrebama samog učenika (npr. priprema slike, priprema materijal za sljedeći sat, dijeli materijale na satu, uređuje pano, sudjeluje u pokusima, rukovanju alatima ...)

PRILAGODBA (INDIVIDUALIZACIJA) U PROVJERI (ISKAZIVANJU) ZNANJA

- ✿ Usmena umjesto pisane provjere
- ✿ Češće provjere kroz manje cjeline
- ✿ U iskazivanju znanja omogućiti korištenje podsjetnika, crteža, mapa, bilježnice, pomagala
- ✿ Pronalaženje točnih odgovora umjesto izgovaranja
- ✿ Lijepljenje pripremljenih odgovora umjesto pisanja
- ✿ Korištenje skraćениh postupaka u složenijim zadacima
- ✿ Izbjegavanje čitanja na glas i pisanja na ploči

OCJENJIVANJE

Pravilniku o načinima, postupcima i elementima vrednovanja u osnovnoj i srednjoj školi, Članak 5.

Kod učenika s teškoćama treba vrednovati njegov odnos prema radu i postavljenim zadacima te odgojnim vrednotama

OCJENJIVANJE

POTICAJNO

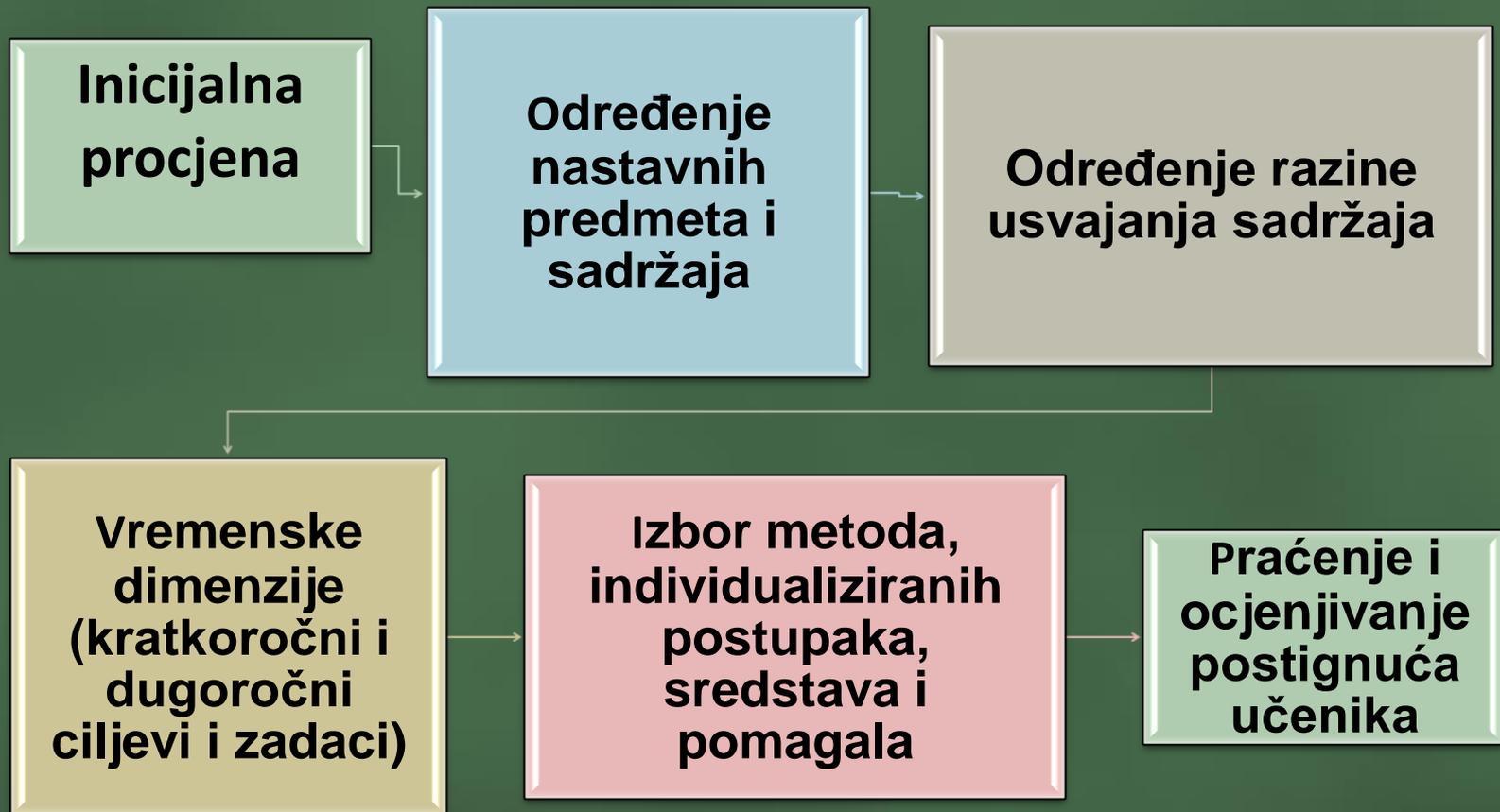

MOTIVIRAJUĆE

INDIVIDUALIZIRANI ODGOJNO -OBRAZOVNI PROGRAM (IOOP)

- ✿ Program izrađen za točno određenog učenika
- ✿ Precizira ciljeve koje učenik treba postići tijekom postavljenog razdoblja
- ✿ Ostvaruje se pomoću strategija podučavanja, resursa, podrške...

ETAPE U IZRADI IOOP-A

IZRADA IOOP-A TEMELJI SE NA PROCJENI

Područja
koja treba
razvijati

“Slabe
strane”

Sposobnosti
Interesa
Potreba

“Jakih strana”

NAZIV ŠKOLE:
ADRESA:

tel/mail

INDIVIDUALIZIRANI ODGOJNO OBRAZOVNI PROGRAM (IOOP)^[1]

nastavni predmet: _____ Šk.god: _____/_____

početak i trajanje primjene programa: _____

A) učenici s teškoćama u razvoju
B) učenici s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima
C) Učenici s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima

IME I PREZIME: UČENIKA _____ datum rođenja _____ razred: _____ broj učenika u razredu: _____

IME I PREZIME UČITELJA: _____, STRUČNI SURADNIK _____

IME I PREZIME (druge osobe koje stalno/povremeno sudjeluju i uloga): _____

SATI/DANI učenika po tjednu u nastavi (integracija) i DRUGIM AKTIVNOSTIMA (izvannastavne, izvanškolske i dr.): _____

INICIJALNA PROCJENA : navesti sažeto osobitosti školskog učenja (sposobnosti, vještine, potrebe, interese, predznanja) značajna unutar nastavnog predmeta

^[1] Stančić, Z. Ivančić, Đ., 2005.

OBRAZAC IOOP-A

Mjesec	Sadržaj edukacije (područja/ teme/ključni pojmovi)	Cilj/evi za učenika/cu (obrazovna postignuća)	Aktivnosti za učenika/cu	Strategije podrške (prilagodba metoda, sredstava, oblika, postupaka, zahtjeva)	Ostvarene zadaće
IX.					

• **Rezultati inicijalne procjene učenika**

- Važni su za određivanje polazišta-predznanja učenika iz nastavnog predmeta, određivanja jakih i slabih strana
- Inicijalna procjena je bitna pri kreiranju IOOP-a
- Bitno je uspoređivati uvijek učenika sa samim sobom (razlika između inicijalne i finalne procjene)

Inicijalna procjena-dio koji se odnosi na PRAKTIČAN RAD

PRAKTIČAN RAD	POSTOJI POTREBA ZA:
Izvodi jednostavan praktični rad uz usmjeravanje	<ul style="list-style-type: none">• za prilagodbom prostora, pomagala i sredstava• izvođenjem rada uz promatranje modela po etapama
Samostalnost u jednostavnijim oblicima praktičnog rada	<ul style="list-style-type: none">• slikovnim prikazom ključnih etapa rada• pisano datim etapnim uputama ili• ponovljenim demonstracijama uz ključne upute
SLUŽENJE TEHNIČKIM I RADIONIČKIM PRIBOROM	POSTOJI POTREBA ZA:
Služi se pravilno samo određenim priborom	<ul style="list-style-type: none">• istovremenom demonstracijom po koracima ili skiciranja• više vježbanja u upotrebi pribora

Koje vještine trebaju imati nastavnici ?

- 1.Strpljenje
- 2.Poznavanje predmeta
- 3.Strpljenje
- 4.Ljubaznost
- 5.Ljubav prema djeci
- 6.Strpljenje
- 7.Fleksibilnost
- 8.Strpljenje

Luan Scott, 31-godišnje iskustvo